

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป มีจุดหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้สำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน สามารถร่วมพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นผู้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และปรับตัวได้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, หน้า 17) แต่ในสภาพความเป็นจริงพบว่า การจัดการศึกษาที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง ในขณะที่มีปัญหาบางประการสะสมอยู่ กล่าวคือ ยังไม่สามารถจัดการศึกษาได้ทั่วถึงและครอบคลุม ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้จบการศึกษา ในแต่ละระดับ ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ คุณภาพการศึกษาในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ บุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การบริหารการจัดการ ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ความแตกต่างในมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา ทำให้ผู้ปกครองเกิดค่านิยมที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง (ประกอบ कुमारักษ์ และคณะ, 2543, หน้า 53) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาว่า ให้มุ่งการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศ ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานสูงในระดับสากล ภายในปี พ.ศ. 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 5 – 6)

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นแนวทางในการบริหารที่มาจากการบริหารทางธุรกิจ และอุตสาหกรรม ซึ่งมุ่งเน้นการใช้วิธีการบริหารที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคสินค้าและผู้ให้บริการ จะได้รับสิ่งที่มีคุณภาพถึงระดับมาตรฐานที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือกลไกที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดการรักษา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารและการให้บริการทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความมั่นใจในคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และเชื่อถือคุณภาพของโรงเรียน ระบบการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามีการกำกับ ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินการทุกขั้นตอน มีการรักษา ปรับปรุง พัฒนาระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานในทุกส่วนของโรงเรียน

ดำเนินการไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล จึงเรียกว่าเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Vroman & Luchsinger, 1994, p. 329)

การจัดการในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน ไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 28)

การประกันคุณภาพภายในเป็นการสร้างระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้เป็นไปตาม นโยบาย เป้าหมาย และระดับคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษา และ/หรือ หน่วยงานต้นสังกัด สำหรับการประกันคุณภาพภายในนั้น หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่กระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545, หน้า 23)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในสามมิติ คือความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ความพยายามในการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545, หน้า 25) การประกันคุณภาพภายนอกที่รับผิดชอบโดย สมศ. นั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทศวรรษ 5 ปี โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก ในรอบแรกให้เสร็จสิ้นภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ทั้งนี้ สมศ. จะประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด ซึ่งในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา กำหนดไว้ จำนวน 8 มาตรฐาน และ 30 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545, หน้า 23)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้มีการเตรียมการดำเนินการในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาเอกชน ในทุก ๆ ระดับชั้น

ตั้งแต่ก่อนประถมศึกษาจนถึงอาชีวศึกษา เพื่อให้โรงเรียนเอกชนพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้าน ผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร ให้มีคุณภาพ ตลอดจนให้เงินอุดหนุนและสนับสนุนการลงทุนทางการศึกษา (สถาพร กวิตานนท์, 2539, หน้า 2) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้เปลี่ยนแปลง บทบาทจากการเป็นผู้รักษากฎระเบียบไปเป็นผู้สนับสนุนให้โรงเรียนบริหารงานอย่าง มั่นคง ซึ่งช่องทางการลงทุนทางการศึกษา และให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพและรับรอง มาตรฐานคุณภาพการศึกษา (จรวพร ธรนิทร์, 2537, หน้า 16)

การประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา เอกชนจัดทำในระยะแรก ได้มาจากการวิจัยสถาบันในเรื่องเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาใน ระหว่างปี พ.ศ. 2531 - 2532 และได้ทดลองใช้ในปี พ.ศ. 2533 จากนั้นได้ปรับปรุงเกณฑ์ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2534 - 2536 และนำเสนอเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับรองมาตรฐาน คุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้ระเบียบ นี้ตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2536 (กิตติพันธุ์ รุจิรกุล, 2543, หน้า 18) แทนระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยการรับรองวิทยฐานะ โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2484 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน, 2541 ก, หน้า 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้โรงเรียนเอกชน ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ จนกระทั่งในปีงบประมาณ 2541 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนได้มีการกำหนดนโยบายว่าด้วยการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐาน คุณภาพขึ้นใหม่ โดยมีลักษณะเป็นการเสนอแนะแนวทางและกลไกให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพของ โรงเรียนเอง ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาขึ้นภายใต้ปัจจัย 7 ประการ ได้แก่ ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน หลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน บุคลากร ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การจัดการ/การบริหาร กิจการนักเรียนนักศึกษา และสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน (กิตติพันธุ์ รุจิรกุล, 2543, หน้า 18-26) โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คาดหวังจะให้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับ มาตรฐานทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ที่อาศัยหลักการให้มีอิสระและความ คล่องตัวในการบริหารและการจัดการ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาและ เปิดโอกาสให้สังคม หรือหน่วยงานภายนอก มีส่วนร่วมในการพัฒนา และเข้าไปตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2541 ก, หน้า 5)

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนตามนโยบายว่าด้วย การประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ผ่านมามีพบว่า ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง มีโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน คุณภาพการศึกษา เพียงจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอาชีวศึกษา ในระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545 มีโรงเรียน

ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเพียง 166 โรงเรียน จากโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนทั่วประเทศทั้งหมด 323 โรงเรียน (สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 2545, หน้า 74 - 82) และมีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ในระหว่างปีพ.ศ. 2545 เพียง 3 โรงเรียน (สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 2545, หน้า 82) ปัญหาของการดำเนินการดังกล่าวมีหลายประการ ประเด็นที่สำคัญเช่น มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะนโยบายของหน่วยงานระดับกรม มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง เกณฑ์คุณภาพและตัวชี้วัดไม่ชัดเจน (บุญโซ หยของบางไทร, 2544, หน้า 4) รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อขอรับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนไม่ชัดเจน และล่าช้า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542 ค, หน้า 2) ความแตกต่างด้านศักยภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนเอกชน ขึ้นอยู่กับสภาพความเก่าแก่และขนาดของโรงเรียน (จรวพร ธรณินทร์, 2543, หน้า 3-4) โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนลดลงมาก ขาดสภาพคล่องในการจัดการศึกษา ต้องอยู่ในระหว่างประคองตัวมากกว่าการพัฒนา (สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 2545, หน้า 23) ผู้บริหารโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่จะนำระบบการประกันคุณภาพไปสู่การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนไม่มีศักยภาพในการใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ ให้ได้ตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (บุญโซ หยของบางไทร, 2544, หน้า 4)

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และการส่งเสริมให้แนวทางกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ให้ทันภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนด จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนอย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นข้อมูลที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล สามารถพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ และมีความเข้มแข็งทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับของสังคม

คำถามของการวิจัย

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีการพัฒนาอย่างไร

กรอบความคิดในการวิจัย

การประกันคุณภาพภายในที่ใช้ดำเนินการกันอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ใช้แนวทางของประเทศอังกฤษ การประกันคุณภาพภายในตามแนวทางของประเทศอังกฤษ เป็นการกำหนดให้มีระบบและกลไกด้านคุณภาพที่ประกอบด้วย 3 กระบวนการคือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินการคุณภาพด้วยตนเองของโรงเรียน ก่อนที่จะมีการให้หน่วยงานจากภายนอกเข้ามาตรวจสอบประเมินคุณภาพ และพิจารณาให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาในส่วนของประกันคุณภาพภายนอกต่อไป (เกษม วัฒนชัย, 2539, หน้า 1-3; Harman, 1996, pp. 27-28; Kells, 1992, pp. 128-129)

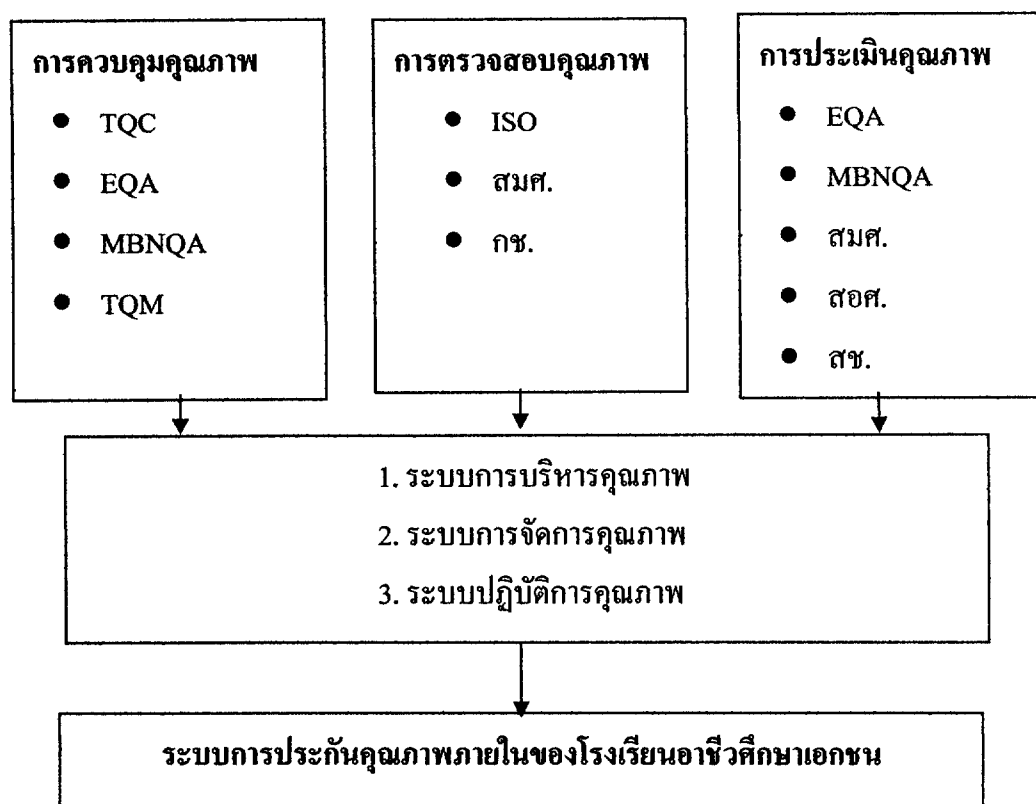
การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ (เกษม วัฒนชัย, 2539, หน้า 1-3; Kells, 1992, pp. 128-129) ในแต่ละกระบวนการมีการดำเนินการดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นความรับผิดชอบของแต่ละสถาบันในการวางกลไกต่าง ๆ เพื่อที่จะจัดการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ในการพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ คือ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) เป็นหน้าที่ของหน่วยงานกลาง โดยเน้นการตรวจสอบในระดับสถาบันว่า แต่ละสถาบันมีกลไกการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสมหรือไม่ มีความก้าวหน้าอย่างไร ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ คือ การรวบรวมข้อมูลหรือเอกสาร การแต่งตั้งผู้ตรวจสอบที่มีความเป็นกลางและความรอบรู้ การตรวจเยี่ยมหน่วยงาน โดยมีการนัดหมายไว้ล่วงหน้า เป็นการให้ผู้ตรวจสอบได้พบกับ นักเรียน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา และการเขียนรายงานความเห็น ซึ่งต้องกระทำให้เสร็จในวันตรวจเยี่ยม

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นหน้าที่ของหน่วยงานจัดสรรระบบงบประมาณ จะทำการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน โดยเน้นที่ประสิทธิภาพการเรียนการสอน และเน้นการประเมินภาพรวมในระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำแนวทางในการประกันคุณภาพภายในของประเทศไทย ดังกล่าวข้างต้น เป็นกรอบความคิด โดยบูรณาการในแต่ละกระบวนการของการประกันคุณภาพเข้ากับขอบเขตและองค์ประกอบในการดำเนินการ เพื่อพัฒนาเป็นระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

- TQC หมายถึง การควบคุมคุณภาพโดยรวม (Total Quality Control)
- TQM หมายถึง การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ (Total Quality Management)
- EQA หมายถึง รางวัลคุณภาพของยุโรป (European Quality Award)
- MBNQA หมายถึง รางวัลมัลคอล์มบัลดริจ (Malcom Baldrige National Quality Award)
- ISO หมายถึง องค์การมาตรฐานระหว่างชาติ (International Organization for Standardization)
- สมศ. หมายถึง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- กช. หมายถึง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- สอศ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- สช. หมายถึง สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

กระบวนการ การประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 3 กระบวนการตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ของประเทศอังกฤษ (เกษม วัฒนชัย, 2539, หน้า 1-3; Harman, 1996, pp. 27-28; Kells, 1992, pp. 128-129) ดังนี้

- 1.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)
- 1.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit)
- 1.3 การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้ปฏิบัติงานและนักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

2.1 โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีระบบการบริหารงานที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพ จำนวน 6 โรงเรียน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญจาก นักวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษา นักบริหารการอาชีวศึกษา และนักประเมินคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องการประกันคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 18 คน

2.3 ผู้ปฏิบัติการทางด้านการประกันคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชน (ผู้บริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และกรรมการสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย) จำนวน 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือขั้นตอนการดำเนินการเสริมสร้างคุณภาพการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีคุณภาพ ซึ่งในการวิจัยนี้ได้จากการศึกษาจากเอกสารและวรรณกรรมของผู้วิจัย ตลอดจนได้จากการศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน แล้วกำหนดตามแนวทางของการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการคือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษาเพื่อร่างระบบ

การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จากนั้นเสนอต่อผู้ปฏิบัติการในการประกันคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของระบบต้นแบบ ในการนำไปใช้พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนต่อไป การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในแต่ละกระบวนการมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ควบคุมองค์ประกอบต่าง ๆ ในโรงเรียน ที่จะส่งผลต่อคุณภาพและผลผลิตของโรงเรียน มีการดำเนินการโดยการนำระบบและปัจจัยสนับสนุนมาดำเนินการ เพื่อใช้ในการควบคุมและปรับปรุงคุณภาพ

1.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) หมายถึง กระบวนการการตรวจสอบการดำเนินการในระบบคุณภาพที่โรงเรียนได้จัดขึ้นและดำเนินการตรวจสอบด้วยตนเอง

1.3 การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึง กระบวนการประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนในภาพรวม เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ แต่เน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินการของโรงเรียน กับดัชนีบ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบของคุณภาพ ว่าการดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดเพียงใด โดยวัดเป็นระดับการบรรลุเป้าหมาย

การพัฒนาคุณภาพภายในตามกระบวนการทั้ง 3 ดังกล่าวข้างต้น มีผลทำให้เกิดการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน 3 องค์ประกอบคือ ระบบการบริหารคุณภาพ ระบบการจัดการคุณภาพ และระบบปฏิบัติการคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระบบการบริหารคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือการดำเนินงาน ตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ในการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประกันคุณภาพภายใน การกำหนดผู้รับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่

ระบบการจัดการคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือการดำเนินการ ตามขั้นตอนในการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ การรายงานผล การปรับปรุงและการรายงานสาธารณะ

ระบบปฏิบัติการคุณภาพ หมายถึง กระบวนการ หรือการดำเนินการ ที่ต้องปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ ประกอบด้วย การปฏิบัติในด้านบริบทและปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา ด้านกระบวนการในการจัดการศึกษา และด้านผลผลิต ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา

2. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวิชาการที่มีผลงานหรือมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา นักบริหารการอาชีวศึกษา และนักประเมินคุณภาพการอาชีวศึกษา ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งในวิจัยนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการร่าง

ระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยการใช้วิธีการเดลฟาย (Delphi Technique) (รายนามผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏในภาคผนวก ข หน้า 142)

3. ผู้ปฏิบัติการด้านการประกันคุณภาพ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพในที่เป็นครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หรือผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หรือกรรมการบริหารสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ซึ่งในวิจัยนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนไปใช้ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) (รายนามผู้ปฏิบัติการสนทนากลุ่มปรากฏในภาคผนวก ค หน้า 144)

4. โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนด้านอาชีวศึกษา ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 15 (1) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งในการวิจัยนี้ เลือกเฉพาะ โรงเรียนซึ่งผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน หรือได้ผ่านการรับรองตามระบบบริหารคุณภาพ (ISO 9002) ทั้งระบบ หรือได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ เกี่ยวกับ 1) ระบบการบริหาร 2) ระบบการจัดการ 3) ระบบปฏิบัติการ (รายชื่อโรงเรียนปรากฏในภาคผนวก ก หน้า 141)